

NOVI
ZVON

NOVI
ZVON

Revija za sodobno književnost
december 2019

KAZALO

POEZIJA	5
Sandra Erpe	6
<i>Karamele</i>	6
<i>Trnek in banja</i>	7
Marija Jeremić	8
<i>Moj mali holokavst</i>	8
<i>V tujem jeziku</i>	10
<i>O (ne)smislu učenja jezikov</i>	11
Kat Astro	13
<i>Atlantida</i>	13
KD	14
<i>Haiku</i>	14
Anja Pečjak	15
<i>Dečko</i>	15
<i>Dečko 2</i>	17
<i>Nočni ptiči</i>	18
Bengal Cafuta	19
<i>Rutina ubija</i>	19
Dejan Štiglic	20
<i>Kreator se okrepi</i>	20
<i>Miren</i>	21
Nika Škof	22
<i>Opomnik</i>	22
Breda Krošelj	23
***	23

<i>Zatišje</i>	24
Neja Rakušček	25
<i>Poezija</i>	25
<i>Cimre, cimri</i>	26
<i>Kariera</i>	27
<i>Podobice</i>	28
PROZA	29
Sašo Jelerčič	30
<i>Nedeljsko popoldne</i>	30
<i>Rokopis</i>	31
Mirjam Gostinčar	32
<i>Bojne barve</i>	32
<i>Fantje ne jočejo</i>	33
Sandra Erpe	36
<i>Prav nič ni vedela o avtogramih, bosanskih košarkarjih ali mojih sošolcih</i>	36
Nika Nikolič	40
<i>Žvižgačica</i>	40
HIBRIDI	47
Manica Maver	48
<i>Junjski večer</i>	48
PREVODI	49
Leander Steinkopf (prevedel Michael Leopold)	50
<i>Razliti kot rdeče vino</i>	50
B(R)LOG	62
Pisalnica	63

POEZIJA

Sandra Erpe

Karamele

zajahala bi predmestje
in ga s sulico nabodla
na mesec
ga prosila
naj bo le za trenutek
nekaj drugega

ker nočem sestiti
pod težo
cvetov
in vsak večer ugibati
kam bo pihal veter

ker se zdi tema
pod mojimi stopali
tako odebeljena
da so se nad mestom razlile
kobaltne zvezde
ki zdaj padajo na strehe

ker nočem šteti
koliko ljudi je
stanovalo v meni

in ostalo znotraj

in koliko jih še prihaja

Odtrgaj mi
košček
odrekanj
in klobukov
pod njimi.

Trnek in banja

že pet dni
visim
na trnku
nad banjo
in se sprašujem
zakaj

nas je tako strah
pozabe
se je zato razvila
celotna (foto)industrija

albumov in slik
vstavljanja spominov
v rožnate okvirje
in v prevelik objektiv
že pet dni
visim
na trnku nad banjo
in si predstavljam

da bi morali
brez nje
nagačiti živali
in mumificirati
vse predmete

le da ne bi pozabili
kako izgledajo

Marija Jeremić

Moj mali holokavst

nosi svojo zvezdo
nosi svojo črko
si zapomni svoje telefonske
(prisluškujejo nam)

kregava se
na poti do knjižnice
in ni ti dovoljeno vstopiti
kamor grem jaz
kamor ti ne smeš
kjer ni prepovedano
ampak kjer ti nisi zaželen

in
mi je všeč

ker ne spadaš tja
in ker ne gre katera koli knjiga na
katero koli polico
in ker ne sme kateri koli človek zahajati v
kateri koli konec
(ni varno)

morda sem le cinična
ker moje police so kaotične

ker moje police so kratke in kratkoročne
ker moje police so kabalistične
naslovi povejo razmeroma malo
knjige pa še manj

kam pa naj greš
če že ne greš z mano
kam pa naj se skriješ
če ni več varno
kam pa naj se spraviš
če ni več prostora

ne vem

nosi svojo zvezdo
nosi svojo črko
si zapomni svoje telefonske
(prisluškujejo nam)

V tujem jeziku

da bom nekega dne živela
v hermetično zaprtih blokih
v strašljivih kockah
v lastni maternici
ki me bo zaščitila pred svetom
ki me bo objela in stisnila k sebi
kakor partner
kakor bolečina

da bom nekega dne vedela
kako daleč iti z njo
kako jo nagovarjati
namesto da bi sklanjala
'ona'
namesto da bi pisala
v njej tujem jeziku
v tujem jeziku 1
v tujem jeziku 2
v tujem jeziku 3

da bom nekega dne vedela
kdaj se jokati in kdaj se skriti
pred svetom in pred njo
ki me pozna bolje kakor ti
ki me pozna kakor zemlja pozna listje
ki me pozna kakor kazalec pozna uro
ki me pozna kakor maternica pozna bolečino
ki me pozna kakor svinčnik pozna roko
ki me pozna kakor pesem pozna črke
v tujem jeziku
v tujem jeziku

O (ne)smislu učenja jezikov

aujourd'hui,

maman est morte.

nosilka imena

študentka, delavka

pripadnica neke nacije

športnica

lena

slaba

nerodna

ima najljubši film

ima najljubšo knjigo

ima najljubšo pesem

čist treš

čist treš

čist treš

feministka

levičarka

slabe vesti

salonska

indoevropska mati je že zdavnaj umrla

samo še v sanjah kriči

človek strtega srca

ki ne verjame floskuli o jeziku ljubezni

ni jezika ljubezni

ljubezen je znotraj jezika

ljubezen je lingvistična konstrukcija

ljubezen je konstrukcija

ljubezen je jezik

in mu ne znam odgovoriti
in bi rada kričala nazaj
in bi rada rekla
saj sem nosilka najlepšega med imeni
saj sem pridna študentka, dobra delavka
saj sem entuziastka za zdravo življenje
saj je moj najljubši film zmagal v Cannesu
saj je moja najljubša knjiga jedrnata in pitna
saj je moja najljubša pesem žalostna in nežna
saj sem goreča feministka, saj sem
uporniška
ou peut-être hier, je ne sais pas.

Kat Astro

Atlantida

Izklopi sliko.

Občuti na koži hlad jutranjih meglic,
ki izparevajo v ocean pajčevinaste Mlečne ceste.

Zaplavaj ob trebuščku sinjega kita,
varuha legende prastarih pristanišč,
podzemne votline,
v kateri bivajo tri sestre.
Prišle so kot kačji pastir.

Vonj sivke se staplja s šumenjem valov.
Nehaj iskati.
Ne skrbi, na koncu smo vsi enaki.
Ne skrbi, sem kruta, a pravična mati.
Ne skrbi, poznam tvoje ime.
Moja večnost nosi neskončno obrazov.

Ste že slišali najnovejše?
Od jutri dalje ni treba več hoditi v službo.

KD

Haiku

Moja podzavest
Je sebična prasica,
Ki ve, kaj hočem

Anja Pečjak

Dečko

Dečko,

Neruda mi je na oči prišepnil verze,

ki povezani v verige, izvablajo iz mene studence, srebrne in bleščeče,

mavrico iz ust in pisane konfete iz riti

in ne znam ti povedati, kako si želim, da bi iztegnil roke in jih sklenil z menoj
v objemu te tihe melodije papirja in prisluhnil njenemu jeziku.

Da bi pustil, da se poda v globine tvojih ust in tvojega grla

in te razpre od znotraj, tako kot je razprl mene.

Da bi se odprl sam in vstopil vanj, tako kot vem, da vstopaš vame, ko sva
sama.

Tvoj molk in tvoje roke

so moje,

skupaj bi lahko vstala zjutraj izpod pernate odeje ali ostala zavita v preplet
teles

in preležala popoldneve ovita v vonj rok, ki zakrčeni druga v drugi poslušata
ognjemete novega leta.

Potopila bi se v tvoje kamelje oči, operila bi se s trepalnicami

in stopila naga, stopnico za stopnico, iz tolmunov Sahare, po kateri voziš
svoje karavane.

Beduin, prekrit si s podobami iz življenja in z delom,

na hrbtu ti rastejo krila, razrešetana zaradi puljenja peres, ki jih podarjaš
ljubim v dar.

Listi španskega bezga

mečejo sence na gube moje kože, ko ležim predana v tvojem naročju.

V igri s svetlobo sledijo strugam dlani, ki jih obračam proti stropu neba

in sledim žarkom, ki preganjajo bele oblake.
Poslušam širjenje prsnega koša, ki ga prislanjaš na moje telo,
ko si zaželiva slovo
in šepet tvojih ustnic,
katerega besede bodo oživele ponoči in mi kratile spanec.
Tvojih nog se dotikam v senci, na soncu, upam, srca.

Dečko 2

Dečko,

pozabil si na obljubljeni besede, na poglede,
razpustil si me kot jastreb razpusti obrano okostje,
morda le s kito ali dvema, ki se še pripenjata na golo belino.

Tvoj molk in tvoje roke,

so moje

sem si dejala v tišini, ki si jo puščal za sabo.

Onemela sem ob tvoji prisotnosti,

izbitih zob in odrezanega jezika

in molila sem z očmi k bogu, ki ga nimam rada.

Nadela sem si svečeniško haljo in pokleknila k oltarju,

dušila sem se v meglici kadil in jokala v dimu pogorelih sveč.

Tvoj molk in tvoje roke so moje, tako kot sta moji tvoja žalost, tvoja bolečina,
za kateri si mi dejal, da ju nosiš na plečih.

Podarila bi ogenj votlini tvoje duše,

prevzela bi mesto Prometeja in se ljubila s krokarjem na dnevnih obiskih.

Listi španskega bezga mečejo senco na pokopališče čustev,

ki si ga pustil za seboj.

Spominjam se dotikov in besed, ki mi zapletajo razmazano črevesje.

Pobiram ostanke in se trudim obdržati sterilno rano seppukuja,

ko muhe odlagajo nanjo svoje ličinke.

Tvojih nog se dotikam v senci,

na soncu pa drgnem v belino kosti,

da bi se znebila vžganih odtisov.

Nočni ptiči

Nočni ptiči zobljejo prve zvezde,
ki se bleščijo kot moja duša, kadar si predstavljam, da te ljubim.¹
Razpirajo široka krila in me obiskujejo globoko v noči.
Po meni posipajo nakraden zvezdni prah
in mi sedajo na ramena in zafecljane skupke las.
Vročično se obračam zakopana med gube najine odeje.
Uteho iščem v objemu črnih kril. V trdoti kljuna.
Ko že mislim, da je moja, se izmuzne in me pušča samo.
Le odmev se naseli okoli mene.
V jutru ptiči odletijo.
Skrivajo se za luno in prežijo na zvezdne krake,
ki v novi noči zasijejo na temnem platnu.

¹ Začetni verz povzet po Pablu Nerudi.

Bengal Cafuta

Rutina ubija

Gledam te ...

Izza očal tiho motriš osmrtnice.

Kakor, da boš nekoč,

nekega poldne,

prehitel svoj čas.

In urni kazalec se bo na lastni osi

z vso silo zavrtel nazaj

ter izbrisal gube,

nabrane tekom let,

s tvojega obraza.

Na zadnji strani

pa se boš le ugledal,

natisnjenega v črno-bledi.

Dejan Štiglic

Kreator se okrepi

mi

, delirij –

nestrinjanj v
spektakularnih monstrumih neba.

midva

, franšiza nevidnega
in molitev: mikroskopskih

ali inhaliranih skozi hipotetično.

jaz

, s fokusom na čvrsto –

četudi kriči sintetiko

in Matrica
nima rdečih tabletk.

Miren

miks zelo vnetljiv

, takšnih *mimogrede*
idej –

kot

lizanje gosenic

na tvoj

trebuh.

zrasti potem barve

in

tolaži Sonce

pred mrakom.

Nika Škof

Opomnik

Iztrgala bom star bršljan in ga spletla v svoje lase
kot opomnik na vse lepo, kar ti lahko zavije vrat.
Poljubila bom cvetove maka
in ga prosila, da mi posodi malo svoje rdeče.
Svetove travnikov bom skrila pod pazduho
in se spraševala, ali jim je ljubše jutro ali večer.
Ves mrčes bom z eno kretnjo splavila med oblake.
Zahvalila sem bom.
Enkrat.
Kratko.
Odločno.
Iskreno.
Za vse, kar je šlo mimo in vse kar še pride.
Med rojem žuželk, srbečico cvetočih trav in vonjem po senu
se bo iz bolečine porodila nova ljubezen.
V znak svoje živosti bom vdihnila sama
in izdihnila ves svet
ter se spomnila, da pogrešamo tudi stvari
za katere ne želimo, da se vrnejo.

Breda Krošelj

samo ti si vedel
da najina ljubezen
sploh ni vzplamtela
da sva bila zato
zaman razposajena
kot bi nama zavezali
roke ali celo noge
da sva kot
omrtvičena lebdela
v ozadju temnem
kjer so se samo
sence lovile
in s precej naduto
ravnodušnostjo

Zatišje

kadar je čas pozabljen
se zdijo presenečenja
neresnična kakor
skrajšana nostalgija

ko vse skrivnosti
postanejo živopisani obroki
in rustikalnega okusa

ko prikrite želje
samo ždijo
v povprečju
ravnodušno
zmečkanih hlač

ali pa prehitro
minejo zaradi
nerodnega žgečkanja
visoko razraslega
praprota ob poti

Neja Rakušček

Poezija

mi reče
ta pametnjakovič
da rabim knjigo za pisat poezijo
jaz pa lahko pišem
samo na liste raztrganih rož
in stare šolske klopi

Cimre, cimri

Mrtvi sorodnik me prime za ramo!

In me obrne k sebi

Zmrznem

In grem iskat mir

Ponoči se odplazim

In jem ob speči materi

Groza se seli iz podzemlja

Čeprav ni več prostora

Za nove cimre

Kariera

akademska strogost

ga je razočalila

razobličila

in šel je v gozd

Podobice

jaz sem neka Afrodita
pogovarjam se
s šopkom modrih spominčic
na kuhinjski mizi
ko mi še ogledalo ne vrne pogleda
ne briga me
kako se oblačim
ampak nekdo mora to spoštovati

PROZA

Sašo Jelerčič

Nedeljsko popoldne

Ta besedna zveza mi še vedno diši po radiu, pohištvu iz 70-ih in redni zaposlitvi kot nečem samoumevnem.

Nedeljsko popoldne je. Napolnjuje ga osamljenost.

Nekateri pravijo, da je fino biti sam. Da nujno rabijo čas zase. To so ljudje v zvezah. To so ljudje, ki gledajo na partnerje po metodi »ko odide eden, pride drugi. Kot avtobusik«. Težko je, ko živiš svojo realnost.

Feministkam vsaj nekateri verjamemo. Ne vem, kdo verjame meni.

Vem, da sem mehkejši. Vem, da sem prijetnejši, svetlejši. V svoji sobi imam na steni list papirja, na katerem piše: »Jaz sem fejest človek.« In srček je zraven. Sam sem si ga narisal, dokler pač ne bom imel dekleta, ki bi mi ga. Dekleta sem imel, kar precej njih. Čeprav se mi hitro ustavi pri tem, kaj pomeni »imetik«. Mislim, da to pomeni vsaj leto in pol trajajočo zvezo. Nekoga imaš ali pa z njim samo si.

Vikendi so zame prazni. Ljudje z družinami, taki, ki uporabljajo izraze »šli smo v vrtec« ali »bili smo v bolnišnici«, tega ne razumejo.

Danes me je vsaj poklicala mama. Ene petintrideset let je trajalo, ampak je pasalo.

Lepo je, če človeka kdo pokliče. Če ve, da si sam. Potem si manj sam.

Rokopis

Danes sem pospravil sobo. Nizko skladovnico knjig za dungeons and dragons sem zložil v omaro.

Pospravil sem prostor na mizici poleg računalnika. Svinčnike, ključe, papirje, dokumente, robčke, lepljive listke.

Rokopis se vrača. Brez možnosti pogajanj, brez barantanja.

Moj urednik molči. Izgorel je. Na Facebooku objavlja svoje intervjuje v medijih, gostovanja v podcastih. Na moja sporočila po Messengerju ne odgovarja, na moje SMS-e, ki vljudno bezajo, se ne odziva.

Rokopisa to ne zanima. Vrača se.

Nepopoln je. Surov. Luknjast. Kot prestreljen ubijalski robot se pne nad pepelnato puščavo moje zgorele veze z najlepšo pohabljeno princesko ljubljanskih predmestij. Oster je. Eno steklasto oko mu rdeče utripa in žge v prihodnost.

Ne zanima ga, da ga urednik ne obravnava, da bežlja od dogodka do dogodka nekje v lupini sebe, ne zanima ga, da sem izgubil najlepšo punco najbolj žalostnih oči in ne to, da hočem za nadaljnje delo urednikovo podporo, uokvirjanje, potrditev.

Rokopis se vrača.

Razblinja meni ljubke meglice izgubljenih dotikov in spanja v dvoje, možnosti odpiranja vrat nekemu, ki ima rad roza superge, občutku, da sem lahko moški.

Kot star, robotast znanec, spoj posušenega mesa in kovinskih delov, vstopa iz prašne puščave v mojo haciendo, kjer za mizo sedi moški in šteje nekuhane obroke in izgubljeno prihodnost družinskih popoldnevov, medtem ko iz kozarca za vlaganje jé inčune in pije tekilo.

Zdaj, ko nje ni več tu, ko je mizo in police spet naprašil puščavski prah, zlahka odloži klobuk na zlizane deske in zre skozi okno v razbeljeno rumenilo.

Čaka, da bo moški prvi spregovoril. Moški ve, da bo prvi spregovoril.

Oba to vesta.

Rokopis se je vrnil.

Po stropu se pasejo muhe.

Mirjam Gostinčar

Bojne barve

Po hodniku se plazi čuden vonj, plazi se drugače od mene in je sploh čisto drugačen od tistega, ki ga za sabo puščajo sladkarije. Babica jih vedno skriva v omare, enkrat v ene, drugič v druge. Ona je tista s predpasnikom, ni babica, ki jo imam rajši. Tiho je in zmeraj grdo gleda, mene in druge, nikoli me ne poboža, ne zna nobenih pravljic. Ampak moj nos je dober, skoraj kot od Monti. Monti je naša psička, rada se crklja, pri tem se vrže na tla. Spomni me na Bambi. Veselo steguje tačke.

No, babica za tiste sladkarije, moje sladkarije, dolgo ne ve. Ko me dobi in me zatoži očiju, jih pokasiram. Pokasirati je nova beseda, napišem jo v blokec. Zraven si nekaj narišem, tako si laže zapomnim. Čeprav, hm: Pokasirati po moje ni samo ena beseda.

Začutim jo, ko oči pride do mene. Govoriti ne znam preveč in ne dobro, to delam v sebi. Tudi če bi bilo drugače, ne bi nič pomagalo. Oči je kot indijanski poglavar, je visok in poln las. Samo da ni zelo temen. Njegova roka je težka in to brez tomahavka. Jasno, kam padajo batine. Zdaj se nikjer ne morem dobro usesti in kar je še huje, s fanti ne plezamo več na drevesa. Po moje jim je jasno. Nič mi ne rečejo.

Igram se drugače. Vonj, ki mu sledim, prihaja iz ateljeja. Poznam ga in po njem se mi malo vrti v glavi. Splazim se za vrata, stegnem do ključavnice, moram se dvigniti na prste. To dobro znam, nikoli me ne dobijo. Moji pobi to dobro vejo.

Notri je tema, ne čista, zato me ni strah. Lahko bi me bilo, pa me ni. Po zidovih visijo slike, po lesenih dilah z luknjicami so barve. Imajo vonj in ta je boljši. Prst naskrivaj pomočim v nekaj polnih barvnih luknjic. Potem se potegnem do stene za omaro in si s prstom potegnem po ličku. Po obeh. To so moje bojne barve.

Zdaj sem varna.

Fantje ne jočejo

Anja! V mislih preskeniram njene noge. Uf. In pol še oči pa še kej. Napisat ji morm pesem, nujno! Bejbe padajo nanje, ajges. In ko smo že pri tem. Padajo tut na keš. Ampak ga nimam. Al pa na imidž. Pogledam se v kameri leptopa. V šusu zgubim vse pike:

- 2 metra u luft brez ene same omembe vredne mišice (no, ena mi pride na misu, ampak kot sm že reku, ni omembe vredna),
- mozolji (matka mi skoz kupuje ene žavbe, nč ne pomaga),
- kratkovidnost. Vsaj tu je problem rešen, en genij je izumu leče.

Za izgled nimam družga za dodati, kot: Blejm on maj perents. Kliknem z miško, kurzor popleše po šitu. Res je tko: En velik šit.

Pankrt Pero je bil recimo kr direkten, ni se mu dal ubadat s simboliko pa je preprosto reku: »Gremo v mesto, gremo v mesto zvečer, gremo na ženske, gremo na pir.« (Al pa še raj na šmrk –

btw, moja domislica.) Misel me skoraj premami, ampak ne! V igri so višji cilji. Okej, v igri je pesem. Ni nujno, da se rima, še boljš, če se ne. Je pa nujno, da bo neki, na kar bo padla. Anja, kdo pa. Neki med vrsticami. Če bi šlo za kode al pa algoritme, pol ne bi blo blema, tko pa ... \$5 kliknem na miško. Mal jo vozim sem pa tja, prav bolano, kadar se morm skoncentrirat. Najprej naslov. To je neki tazga, kt ime. Človk je čist drugačen, če ga kličejo Maks(imus) al pa Cvetko. A ni res? Jz sem Juš. Še dobr! Ta mala jo je dost slabš odnesla: Mercedes. Matko je resno zanesl. V šoli so malo klical Merčka. Res bed. Še zdej nima tipa.

Kar se naslova tiče, mi nč uporabnega ne pade na pamet, ampak se bom že spomnu. Nč bat. Improvizacija je moje drugo ime. Na slepo srečo izberem iztočnico, najdu sm jo na insti. »Tule stojiva,« tipknem, »Obtičala sva ob tej reki, ti in jaz.« Toplo me obide. Skrajn cajt, da uvalim mal romantike: »Pod nebom, ki stalno pada, pada, stalno pada ...« Kr laufa mi, kdo bi si mislu. Še najmanj jst. Pohvalim se, če me že noben drug ne. Še najmanj

slovarca. »Gaber,« po navadi oddrda s katedra (ki mu pravimo Češnjev vrt) svoj priljubljeni refren: »A ste vi sploh kdaj prebrali kakšno knjigo?« Seveda sem jo. Binarna aritmetika, recimo, cel seznam imam, ampak ona tega ne bi razumela. Niti sanja se ji ne o logičnih vratih. Mam pa rad Bukowskega in Millerja. Sočen jezik za popizdit pa fuk na skor vsaki strani, čeprav ni sam to. Tut lajf je. Ona tega izbora ne bi odobraval, zato jo pustim v nevednosti. Blagor ubogim na duši. Ni čudno, da se mi zatakne, ko klepljem tole za Anjo. A ni zatakne ena dobra beseda? Lohk jo začutiš. Lohk jo tut pretvoriš v enačbo. Uporabil bi jo, ampak je ne bom. S tem se čist narobe sprogramiraš, jst pa nočem fejlat. Me prou zanima, če je fotr kdaj napisal matki kakšno pesem. Njej bi to zih pasalo, on je bil in je še zdej pa mahnjen na vse pisano, drgač se ne bi zataknu na filofaksu. Stavil bi torej, da je napisal pesem. Prav rd bi jo prebrau al pa še raj vidu njega, kako ji jo recitira, s tistimi krigl podni (takrat še ni blo leč), ona se pa taja. U bistvu mogoče brez tiste pesmi tut mene ne bi blo. Al pa Merčke. Naježim se. Od nekje se priplazi nadaljevanje, blejm on maj parents egen: »Skozi dan, kot na oceanu, čakam in se ne morem spomniti, zakaj smo prišli, zanima me, zakaj smo prišli ...« Perfektno. Ne vem, od kod prihaja, ampak verjetno se temu reče navdih. Ali pač Juš, legenda. Juš-maestro! Dodam še zadnji alineji: »Govoriš z mano kot iz razdalje in odgovorim ti z vtisi iz nekega drugega časa, časa, časa. Iz drugega časa.« Ni lih ljubezenska, je pa medvrstična. In napeljuje. Pa saj, jaz sem genij. »Smanji doživljaj,« si prigovarjam. Ta tekst mi je od nekje znan, ni mi sicer blizu, ampak besede se prepletajo, trkajo druga ob drugo. Leptop na kolenih še kar brni, potrkavam po robu tipkovnice in napeto razmišljam. Fotr v dnevi je odložil knjigo, jasno slišim njegove korake po standardni poti od naslanjača do gramofona. Evo, zdej bo navil klasiko in ni nam spasa. Moj fotr vztraja na gramofonu, saj očitno ne zastopi, da lohk na tone različne muske zbašeš v en tak kvadrateg, ki se mu reče mp3. Al pa, da si lohk postrežeš še z modernejšo tehnologijo. On na boljšajih kupuje vinilke in napol prepererele izvode knjig. Tokrat plata ni klasična, aleluja. Kdor dons

vidi mojga fotra, neb nikol verjel, kakšno čupo je mel, pa niti približno ne, kaj je poslušu. Rock, še najraj tak, psihadeličen. Iгла zapleše, zdrsi po utorih, potem zapoklja. Dolgočasni klavirski toni kot v počasnem posnetku, taman za pred spanjem. Tip poje, no, bolj javka, pri tem izbira besede, na las podobne mojim. Poslušam in prevajam, ošinem svoj skoraj haiku na ekranu. Dvigne se mi pritisk. Zapodim se v dnevno in fotra vržem iz naslanjača, v katerem omotan v predpotopno haljo poslušá svoje bizarnosti.

»Kaj je to?« se zaderem. Prijetno vznemirjen, ker sem z njim končno navezal kontakt, blekne: »Brian Eno. A se ti dopade?« »Ti si upokan!« zaječim. Po moje bom zdej zdej eksplodiru. Očitno sem gladko ukradel pesem, ki sem jo po vsem sodeč že slišal, najverjetneje med ali pred spanjem. Blejm on maj ded. Anji bom torej dal plagiat, slišal sem že, da cilj posvečuje sredstvo. Nekako. Tu pa tam. Zlo rad bi jo pelju v mesto zvečer na pir. Spet »kradem«. Skratka, u lajf.

Sandra Erpe

Prav nič ni vedela o avtogramih, bosanskih košarkarjih ali mojih sošolcih

Na pot smo se odpravili sredi noči; vaška družina z (ob)rabljenim Golfom izpred dveh desetletij se je namreč morala po najboljših močeh izogniti vsem morebitnim kolonam, ki so bile med vikendi na cesti od drobcene dolensjske vasice do bosanske meje še kako pogoste, sicer bi na poti zlahka naletela na dodatne stroške, kot sta malica, pijača in podobno.

Sejmi v Veliki Kladuši so potekali le vsako prvo in včasih tretjo soboto v mesecu, zato ga nikakor nismo smeli zamuditi, čeprav sem po tihem slutila, kaj presežek vozil, ki se je že tri kilometre pred mejnim prehodom vztrajno nabiral pred in za nami, da smo ga zaradi hupanja nemirnih voznikov prej slišali kot videli, pomeni.

»Pa zakuga mormo zmerej rint v Bosno v taveč gužv'ž? Kva sem te mogu spet poslušat?!« je fotr začenjajl s svojo sago znašanja nad mami.

»Namest d' b' šla, pa tamali v mejst k'pila ene cujne za športno. Ti, a nejmaš dost trenirk?« se je zadril in se obrnil proti meni. Vprašanje je bilo, jasno, retorično. Mami se je trudila, da na provokacijo ne bi odreagirala, a je fotr ni pustil pri miru:

»Dej, povejt, no! Zakuga nejs v mejst k'pila cujn?!« ni odnehal.

»Tm so še enkrat dražje ku v Bosn ... sej vejš, d še za položnce nejmam, če ji kupm trenirko ... Pa zase morm nabavt nove kavbojke – sodelouke me že dva mejsca gljedajo postran, k usak dan pridem v istih ...«

»Matr, s' nesposobna! Doma b' te mogu stolčt ku prasico, ku s' zatežila, d gremo v Bosno. Sej sm bedak, k sm te pelou, babo staro – še sebe ne morš preživt ... Ja, ja, tamala bo pa ista, že zdej se ji nč ne da. Stalnu samu nejki bere, namest, d' b' šla vn žugo brcat ku drug. Gnila ku 'ta stara'.

Mami so se končno ulile solze; če iz zadnjega sedeža ne bi videla stranskega ogledala, ki je odslikavalo njeno hipno podobo, nikakor ne bi mogla uganiti, da joka. Preveč se je bala, da bi še tako nežno hlipanje vodilo (vsaj) do

klofute, ki bi jo morala na začetku delovnega tedna spet skrivati pred sodelavkami.

»Če b' rada mejla novo trenirko, več delej, d' jo boš lahko kpila!« se je posmehljivo zarežal fotr in s tem posredno sporočil, da je pogovor zanj zaključen.

Kolona je iz ptičje perspektive spominjala na deževnika, ki pravkar prebavlja pojedeno in se zato še ne more kvalitetno premikati. Stoječ avto pred nami je bil založen do zadnjega milimetra. Razmišljala sem, da njegov lastnik na sejmu ne bo mogel kupiti ničesar, ker preprosto ne bo imel prostora, da bi nakupljeno tudi odpeljal.

Med zvok oguljenih avtomobilskih gum in sledi maminega pridušenega joka je sčasoma prodril vonj po bosanskih čevapčičih, kar je naznanjalo, da smo najverjetneje prispeli.

Protokol je bil vedno enak: najprej se sprehodimo med vsemi stojnicami in preverimo, kaj nam je všeč. Nato se čez sejem sprehodimo še enkrat, stvari (predvsem oblačila) preizkusimo in jih, če nam ustrezajo, rezerviramo – nikakor pa jih ne kupimo takoj – kaj če se podoben ali, bog-ne-daj, enak artikel slučajno prodaja pri sosedu? Na koncu sledi tretji obhod, kjer tisto, kar zares potrebujemo, tudi kupimo, če le ni predrago.

Tisto leto sem za športno vzgojo nujno potrebovala trenirko. Učitelj športne vzgoje me je prvič, ko je nisem imela, le opozoril. Na naslednji uri si je dal malce več duška in me, da trenirke naslednjič ne bi spet pozabila, grobo nadrl. Resno je do mene pristopil šele po tretji uri:

»Pa daj, povej mi, Sanja; tako lepe ocene imaš, same petice, trenirko pa vedno pozabiš ... A ti je čisto vseeno za športno vzgojo? Zakaj si, kot pri drugih predmetih, ne zapišeš, kaj potrebuješ?«

»Emm ... se opravičujem. Naslednjič ne bom več pozabila,« sem zamomljala in oddirjala v garderobo. Priznanje, da pravzaprav nimam trenirke, sploh pa ne takšne, ki bi jo lahko oblekla za šolsko telovadbo, se je zdelo slabše od laži. Preperela, strgana krpica, ki mi je za vsaj deset centimetrov prekratka in v kateri me, kadar sem pozimi oblečena vanjo, hudo zebe v gležnje, že ni

bila vredna posmeha in zbadanja, ko bi se v njej naslednjič pokazala pred sošolci.

Mami sem incident s trenirko zamolčala, zato je o njem naknadno izvedela šele na govorilnih urah. Ko je po snidenju z razredničarko nekoliko živčno pripeljala domov, je potem, ko ji je v tretjem poskusu končno uspelo parkirati, še nekaj minut posedela v avtu. Naposled so avtomobilske luči le ugasnile, ona pa se je počasi dvignila iz sedeža, zaloputnila z vrati, zaklenila avto in se primajala do vhodnih vrat. Nenavadno mlahavo je iz torbice izvlekla ključ in končno – brez pozdrava – vstopila.

Svojo izdelano bundo je nato previdno odložila na predalnik v prehodni sobi in se obrnila proti meni:

»Zakuga mi nis' nič povedala, kuga se je blu pr športn?« me je vprašala, brez da bi z menoj navezala očesni stik.

»Kuga je pa blu?«

»Ne delej se zde nevedno ... Učitelj je reku, d' zmerej pozabš trenirko ... Zakuga pa nis rekla, d' rabš novo? B t jo z očitm k'pila.«

»Ma, pol mormo zmerej v soboto v Bosno, oč se skuz dere, ti pa jokaš ...«

»Se bom že js zmenila z očitm, d jo gremo puj ... Nej trejba skrbt,« je še dodala, me pobožala po svetlih laseh in se z nekaj koraki zavlekla do kopalnice, ki jo je takoj skrbno zaklenila za sabo. Kljub temu da je nisem mogla videti, sem vedela – jokala je.

O trenirki se do odhoda v Bosno nisva več pogovarjali in šele v avtu na poti sem izvedela, da je očitno za pomanjkanje tega športnega oblačila izvedel tudi oči, ki me je, še preden je na vrsto prišel zadnji, tretji obhod, ozmerjal z najrazličnejšimi žaljivkami; skupni imenovalec vseh pa je bila moja (za njegove pojme) premehka in (pre)oblina postava.

Navidezno sklepno dejanje – nakup – se je tako zaradi moje buckaste postave, kot so ji radi rekli tudi na vasi, nekoliko zavleklo. Nikakor nisem mogla najti trenirke, ki bi bila dovolj široka v pasu; če me slučajno ni tiščala pod popkom, je bila gotovo vsaj dvanajst centimetrov predolga. Navadno se na to nismo ozirali, saj je mami znala vsako oblačilo popraviti in prilagoditi našim potrebam – hlače je krajšala, razširila, včasih nekoliko zožila ali jim

dodala nekaj našitkov, da so izgledale boljše in dražje. Mojih sošolcev to ni preslepilo. Vsak med njimi je vedel, da mi je poceni hlače popravljala mami in tega sem se na tihem sramovala. Najbrž sem si prav zato tako zelo želela oblačila, ki bi mi bilo prav – in našli smo ga! – svetlo modro trenirko z belimi črtami. Komplet jopice in hlač je izgledal skorajda, kot bi ga kupili v domači trgovini.

Po fotrovem preizkusu barantaških sposobnosti smo se odločili, da bi bilo trenirko po najnižji možni ceni kljub vsemu najbolje kupiti, ker sem jo navsezadnje nujno potrebovala in tudi prilegala se mi je kar dobro. Ko sta si prodajalec in fotr po opravljeni kupčiji segla v roko, je prišla na vrsto predaja rabljenega kompleta, ki je imel v kapuci na debelo načekano neberljivo besedo.

Mami je – kot še neštetokrat kasneje – opazila mojo stisko in si po tihem gotovo očitala, da je zanjo odgovorna ona. Njene utrujene, prezeble ustnice so se, medtem ko je fotr gledal v smer čarap za muškarce in se že na daleč trudil pritegniti pozornost prodajalca, sklonile do mojega ušesa in z narejeno živahnostjo šepnile:

»Sanja, takule bomo n'rdile: ku pridemo domu, bom trenirko hitru oprala in pol obesla, d' se čimprej posuši – ma, d' bo šu tale flek od flumastra dol – pa bo ku nova, boš vidla! Če pa slučajnu ne bo šu, boš pa taku rekla: 'Tu je avtogram od najbulšga košarkarja iz Bosne! Smo ga srečal na izletu po Bosn, pa sm ga prosila, d se mi kr u kapuco podpiše, k nism mela papirja seboj! Tu boš taglavna v razrjed!'

Nasmehnila sem se in jo pobito pogledala: prav nič ni vedela o avtogramih, bosanskih košarkarjih ali mojih sošolcih (in še manj o življenju).

Nika Nikolič

Žvižgačica

Na zaslonu je utripalo izdajalsko diagnostično poročilo. Ponavadi sem si jih želela prebrati. Zadnjih osem let je bilo moje finančno preživetje odvisno od odkrivanja napak v programskih sistemih.

Johnova ponudba je bila sumljiva že od začetka. John Smith! Toliko, da se mi ni predstavil kot nigerijski princ. 50.000 dolarjev za en teden dela. Koza naivna. Pretvarjala sem se, da dejansko tehtam odločitev. Pa sem idealistične predstave opustila tistega dne, ko sem začela frilensat. Podjetja, za katera sem delala, so izkoriščala svoje zaposlene, prikrivala škodljive stranske učinke svojih proizvodov ali pa nezakonito lobirala. Odločila sem se, da to ni moj problem, da to nisem jaz, da je to samo nekaj, s čimer služim denar. Če ne bi tega počela jaz, bi nekdo drug. Nekdo drug pa mi ne bo plačal najemnine za stanovanje.

Johnov predlog za sodelovanje je bil posnet po scenariju mojih dnevnih sanjarij. Oglasil se mi je prek zakodiranega video klica. Da občuduje moje delo. Da me vabi na svoj projekt. Gradi nov internet, ki bo povsem odprt, ker na njem nihče ne bo mogel zbirati podatkov. Gigantska podjetja, ki imajo monopol nad financami in varnostjo podatkov bodo oplela. Konec bo usmerjanju mnenj in nakupovalnih navad prek personaliziranih objav in oglasov. Zdelo se mi je predobro, da bi bilo res.

Vsem zdravorazumskim alarmom navkljub sem zdaj tu. Da vidim, če je res. In če je, je noro, da sem zraven.

»Kaj vam lahko prinesem?«

Maggy, hišna pomočnica, ki je izgledala, kot da je pri Johnu po slabem naključju vprašala za smer na modno pisto, pa jo je rajši usmeril v svojo kuhinjo, je redno skrbela za naše biološke potrebe. Predstavljam si, da je tudi

ona od Johna dobila na izbiro nekaj v stilu »Bolje imeti dobro rejenega vrabca v roki kot modno muhastega goloba na strehi.«

»Zeleni čaj, prosim.«

Vsi razen Maggy so me zaprepadeno pogledali. Prvič po petih dneh našega kampiranja v Johnovi sejni sobi nisem naročila Red Bulla, tako kot vsi ostali.

»Uuuu, Lejo je začelo skrbeti za njene dragocene ledvičke. Ne sekiraj se srčica, ko opravimo, si boš lahko kupila nov par.«

Nasproti mene ni sedel pet-, ampak petindvajsetletnik, ki je bil prepričan, da je s to službo boga prijel nekam, kamor ga ne more vsak.

V katerem koli drugem trenutku bi mu odgovorila z zdravstveno pridigo ali pa feministično litanijo. Najina dinamika se je vzpostavila že prvi dan. Bila je znana vnaprej. V programerskem svetu ni veliko pripadnic mojega spola. In fantje to opazijo. Iz nekega otročjega nelagodja se odločijo, da bodo zazoprnili izkušnjo tudi meni. Vztrajno so gojili prepričanje, da sem, ker mi med nogami ne visi ekstra organ, manj sposobna. Kot da bi bil posebej uporaben za tipkanje.

Vendar me tokrat nista zanimala ne Gerhardtovo slaboumno duhovičenje, ne razkošje povsem nove računalniške opreme in vrhunske kulinarike, ki nam ju je nudil John. Nekaj je bilo treba ukreniti glede tistega prekletega diagnostičnega sporočila. Tehnično sem samo dobro opravila svoje delo. Predobro.

Moja naloga je bila, da preprečim možnost zlorabe novega interneta. Da se nebi kdo okoristil z njim. Ne John, ne jaz nisva vedela, da bom po pomoti prekoračila svoja pooblastila in ugotovila, da je sistem pravzaprav narejen tako, da se z njim lahko okoristi le ena oseba.

Bolj ko sem se zavedala vseh posledic dejstva, da delam za stripovskega zlikovca, ki poskuša nadzorovati svet preko spleta, manj sem opazila distrakcije. Moji možgani so dobivali tunelski vid. Preprečiti zlorabo podatkov

multinacionalkam očitno ni imelo nobene veze s humanističnimi namerami, v katere sem si želela verjeti.

S tihim sikanjem so se odprla vrata. Visok, postaven, vendar nekam suhljat moški srednjih let je zavzel sobo.

»Inženirski del je zaključen. Razveselite me še z vašim napredkom.«

Spremenili smo ritem udrihanja po tipkovnicah, na zaslonu na nasprotni strani sobe pa so se zasvetili grafi.

John se je zlagoma sprehodil mimo ogromnega zaslona. Tu in tam je z dotikom premaknil kak graf, pobrskal za podrobnostmi ali kaj povečal. Rahlo je pokimaval z glavo.

»Sijajno, v redu. Kar tako naprej.«

Pogledal me je: »Leja z menoj, prosim.«

Šit! Šit! Šit!

Šiiiiiiiiit!

Njegova pisarna je bila na drugi strani dvorca. John na srečo ni bil kramljač. Korake sva merila v tišini. Imela sem dva dolga hodnika in tri nadstropja časa, da preprečim skrivnostno izginotje mojega trupla.

Mogoče se lahko delam, da še nisem videla opozorila in si sesujem računalnik češ, da se je pregrel? Preneumno.

Kaj pa, če prisežem na vsem, kar mi je sveto, da bom preprosto molčala? Še v vseh mafijskih filmih je to pričam rešilo njihove uboge riti, kajne?

Šit!

Tri nadstropja in dva hodnika kasneje sem bila globoko zatopljena v racionalizacijo, da kaj tako hudega pa res ne more biti. V najhujšem primeru dobim odpoved brez plačila. Podpisala bom posebno zaupnostno klavzulo in to bo to.

In potem bom mirno šla v svet, za katerega sem vedela, kaj ga čaka. Absolutistični spletni vladar, ki bo upravljal vse in vsakogar. Videli in vedeli bomo to, kar bo določila ena oseba.

Prekleti šit!

John se je sprehodil do okna svojega kabineta in me pustil za seboj.

»Lahko si mislite, da sem od vas pričakoval nič manj kot vrhunske rezultate. Zdaj ste jih pokazali, kar me navdušuje.«

»Navdušuje?«

»Vsekakor. Vaše delo je opravljeno. Zahvaljujem se vam za sodelovanje.«

Pokimal je in se znova obrnil k oknu.

Napeto sem strmela v rob preproge.

»To je to? Smo v redu?«

»Dick bo poskrbel za zadnje podrobnosti. Ugotovili boste, da vas plačilo že čaka na računu.«

»John!«

Skoraj pokroviteljsko me je pogledal.

»Se počutite izdani?«

»To je nesprejemljivo.«

»Res je. Vendar tudi neizogibno. Razvoj je drvel v to smer Leja. Če ne bi jaz storil tega, bi pa nekdo drug. Mislim, da je tako bolje za vse. V prihodnosti se bo spet nekaj spremenilo. Ne tako kmalu. Nekoč pa vendarle. Takšna je narava stvari.«

S kazalcem sem si divje praskala obnohtno kožico na palcu.

»In jaz? Ne rabim česa podpisati? Se zaobljubiti k molčečnosti?«

Namuznil se je.

»Ne gradim religije. Lahko si predstavljate, da poskušam ljudi pravzaprav obvarovati. Verjamem, da ne bi sodelovali, če bi vam povedal vse. Vendar pomislite prosim, takšna moč v rokah nekoga, ki ima resne ambicije po spremembi, so lahko izjemno nevarne. Recimo, da nekemu ni všeč neka nacija ali pa določen tip ljudi. Kaj menite, da bi se zgodilo? Želim zgolj obdržati stvari takšne, kot so. Preprečiti kaj hujšega. To, ali boste vi molčali na tem mestu ni več pomembno. Lahko pa računam na vašo premišljenost pri celi zadevi. Nihče si ne želi dodatnih nevšečnosti, kajne?«

Obstala sem brez besed in se trudila s procesiranjem slišanege.

»Nasvidenje Leja.«

Na rami sem začutila Dickovo roko. Odvedel me je iz pisarne in obrnil proti izhodu. V roko mi je potisnil kovček z mojimi stvarmi in se poslovil.

Edina akcija, ki mi je padla na pamet, je bila najbolj vsakdanja. Varnostna kopija.

Spustila sem kovček in odvihrala v sejno sobo. Gerhardt me je porogljivo premeril.

»Hej Leja. Kako je bilo na posebni obravnavi?«

Opolzko je dvignil obrvi. Sunila sem ga proč od računalnika, izpulila njegov USB ključek in ga vstavila v moj delovni prenosnik.

»Kaj se pa greš baba zmešana?«

Z levo roko sem besno vnašala ukaze, medtem ko sem mu z desno kazala sredinec. Hitro sem končala in z USB-jem odvihrala proti vratom.

»A veste, kaj počnete?«

V zadnjem hipu sem dobila nor navdih.

»John gradi ultimativni nadzorni sistem! V rokah bo imel možnost prikazovanja novic, tega kdo dobi čigave podatke in kakšni so ti podatki. A si predstavljate, kaj to pomeni?«

Teličkasto so zrl vame.

»Dovolj bo Leja.«

Dick se je spet od nekod prikazal in me spravljivo odvedel ven. Fantom je z glavo nekaj namignil. Enako je prejšnji teden odpeljal Ashwinija. Takrat smo bili prepričani, da je doživel psihotičen napad.

Na ulici sem poklicala taksi, ki sem ga nato večkrat zamenjala, dokler nisem na slepo izstopila sredi mesta. Naključju sem najbolj zaupala tudi, ko je prišlo do izbire hotela. Nisem želela, da bi me bilo prelahko najti.

V sobi sem odprla svoj prenosnik in začela nalagati podatke iz USB-ja. Ni bila moja odločitev. Svet mora vedeti, kaj se bo zgodilo. Če bojo vsi imeli dostop do ultimativnega nadzora, pomeni, da ga ne bo imel nihče. John, če bi res

želel obraniti svet, bi naredil to, kar počnem zdaj jaz. Vsem dati enako možnost.

Med prenosom podatkov sem pobrskala po novicah.

Assangea našli mrtvega

Novica dneva ni imela dobrega učinka na moje že tako z adrenalinom preplavljeno telo. Hitro sem potegnila USB ključek iz računalnika. Prepozno. Prenos je bil dokončan. Svet bo poznal resnico o Johnovih naklepih ne glede na moje zdravje.

--

Po treh dneh sem si končno upala iz sobe. Če bi me John želel najti, bi se v tem času že kaj zgodilo. Vendar se ni prav nič. Moje herojstvo se je izkazalo za nepomembno. Nekaj obrobni aktivističnih časopisov je histerično poročalo o skrivnostnem novem internetu, vendar večjega odziva ni bilo.

Na brskalniku sem si uredila opozarjanje na ključne besede. Rezultatov je bilo patetično malo. O Johnu ni bilo ne duha ne sluha.

Zajtrk sem si končno upala pojesti v kavarni čez cesto. Preverjala sem vsa običajna socialna omrežja. Nobene spremembe. Morda se je Johnov projekt zavlekel. Morda sem od neprespanosti pretiravala. Podvomila sem celo v diagnostično poročilo.

Stopila sem v stik z nekaj anonimnimi koderskimi znanci. Nihče ni opazil ničesar izrazitega. Nekateri najbolj paranoični so me spraševali o podrobnostih, vendar kasneje razočarano poročali o »nekaških čudnih glitch-ih«, ki pa se jih ni dalo pojasniti.

Naročila sem si še en rogljiček z marmelado. Verjetno rabim dopust.

Gost za sosednjo mizo je bral lokalni časopis. Na zadnji strani je bila fotografija Assangea.

»Oprostite, znate angleško?«

Brkati moški me je užaljeno pogledal.

»Seveda.«

»Vas lahko vprašam, kaj piše pod tistole sliko?«

»Assangea našli mrtvega.«

»Ga niso že pred tremi dnevi?«

Moški me je pogledal od strani.

»Ne, včeraj zvečer.«

Grižljaj rogljička je spremenil svojo pot po prebavnem traktu v napačno smer.

»Je tole nov časopis?«

Neznanec je živčno zapihal in pokazal na zgornji levi rob strani.

»Svež iz tiskarne.«

Ne znam malteško, ampak tudi pri njih zapisujejo datume z arabskimi številkami.

Assangea so našli mrtvega šele včeraj zvečer.

HIBRIDI

Manica Maver

Junijski večer

(haibun)

Prazna steklenica na mizi. Vesela družba je odšla in ostal sem sam. Skupaj smo preživeli lep večer. Zdaj pa ostaja praznina. Junijski večer je prijetno topel in zato ostanem zunaj in strmim v blede luno. Približa se mi sosedova mačka, ki je zavohala slanino, čeprav sem prazen krožnik, na katerem je bil narezek, že odnesel v hišo. Zapodim jo z glasnim: »Pššššt!«, ampak noče oditi in se usede na klop poleg mene. Mačka prede ob meni in črički pojejo v daljavi.

Glava je težka.

Mačka mi dela družbo.

Jutri pa maček.

PREVODI

Leander Steinkopf (prevedel Michael Leopold)

Razliti kot rdeče vino

Revščina, nerazumevanje in osamljenost v Berlinu

Wedding. – »Tukaj živijo ljudje, ki so se navadili, da imajo, delajo in pričakujejo manj, kot se je doslej zdelo nujno za preživetje.« (*Brezposelni v Marienthalu*¹)

Ko se zjutraj odprejo vrata trgovine Netto, preklinjajo stare blagajničarke. Neki vajenec spet ni prišel na delo, najbrž je zaspal ali pa raje počne kaj drugega. Prej ali slej ga bodo odpustili, potem bodo preklinjale naslednjega. V sosednjem dm-u imajo otvoritveno ponudbo, nekateri čakajo že eno uro, večina jih pred seboj potiska otroške vozičke. Iz trgovine stopi mlada mati z otrokom na ramenih, kajti v otroškem vozičku prevaža toaletni papir, štiriplastnega, naloženega skoraj dva metra visoko.

Yussuf, zelenjavar v turški samopostrežnici, nad katero živim, mi v roko stisne sadje, razloži mi, kako se lupi granatno jabolko ali kako razmišljajo ženske. Lani sem mu za božič prinesel sveže pečene makrone. Bil jih je vesel, vendar se ne more sprijazniti s tem, da kuham, ker tega pač moški ne počnejo. Kdo potem kuha zanj, vprašam, konec koncev je njegova mati v Turčiji. »Tukaj je moj oče moja mati,« odvrne na način, ki ne dopušča dvoma. Kliče me *mojster* in včasih me opazuje z mešanico ljubosumja in občudovanja, ker so zanj vse prijateljice, ki me obiskujejo, moje ljubice, saj ne verjame, da lahko med moškim in žensko obstaja kak drugačen odnos. Seveda ima prav, tako kot vedno. Ne poznam nikogar, čigar svetovni nazor bi deloval tako dobro.

¹ op. p. *Die Arbeitslosen von Marienthal. Ein soziographischer Versuch über die Wirkungen langandauernder Arbeitslosigkeit* (1933) je naslov raziskave Marie Jahoda, Paula Felixa Lazarsfelda in Hansa Zeisla, ki obravnava posledice brezposelnosti. Pričujoča raziskava sodi med klasike empirične sociologije.

Na ulici Müllerstraße stane döner dva evra petdeset, novi čevlji pa dvakrat toliko. Trgovin z oblačili se drži vonj po kemičnih tovarnah. Vsakih sto metrov se za zlepljenim izložbenim oknom nahajajo igralni avtomati, kjer mladi moški zaigravajo dnevno svetlobo. Blagovnica C&A se je predala. Njen emblem so odmontirali hitreje, kot utegne izložbena lutka zamenjati obleko. Za seboj niso želeli pustiti nobenih sledi.

Podjetniški duh je vseprisoten, toda vzdolž ceste se ponavljajo zmeraj iste poslovne ideje. Komaj se odpre ena pekarna, je ta že navdih naslednjemu ustanovitelju pekarne. V večji prodajalni dönerjev govori moški, ki reže meso, onemu, ki ga nalaga v lepinje: »Tega ne mislim delati večno. Odprl bom svoj lokal.«

V prodajalni dönerjev iz telečjega mesa na trgu Leopoldplatz visi fotografija, na kateri sta lastnik lokala in Angela Merkel. Tistega dne je nosila snežno bel blejzer, zato se je v bližini mastnega mesa počutila nekoliko nelagodno. Kot rekvizit drži v roki nož za döner, ohraniti skuša čim večjo razdaljo do nabodala in sočasno z njega prepričljivo odrezati kos mesa. Vse skupaj je videti kot nerodna vaja sabljanja z vrtečo se lutko.

Neki moški čaka na avtobus, ki ga bo odpeljal na delo. Ta navadno zamuja, toda tudi na to se ni mogoče zanesti. Moški vsako jutro pogleda v smetnjak, toda redko ima srečo, saj zmeraj hodijo mimo profesionalci, ki potisnejo roko do ramena med odpadke in jih prebrodijo s tremi vajenimi gibi. Le redki rovarijo, toda mnogo jih poščili v smetnjake. S steklenicami v očeh se skoraj neopazno sprehajajo po ulici in ko zagledajo kavcijsko steklenico, jo pograbijo in odnesejo k avtomatu za vračilo denarja pri Kaiserju, ki smrdi kot kakšna pivska beznica v poletni vročini.

Avtobus ustavi in šofer preklinja, ker spet za sabo vleče zamudo, ki jo je prevzel od kolega in jo bo kasneje predal naslednjemu. Vozni redi so na sekundo natančni. Na vsaki končni postaji naj bi šofer imel deset minut odmora. Če ima zamudo, pelje neprekinjeno.

Mimo vrste napačno parkiranih avtomobilov se sprehajata dva kramljajoča policista. Na nasprotni strani ceste, pred kavarno, zraven mene sedi star smetar in maje z glavo: »Veš, škifom se ne da več ukvarjat s tem sranjem. Za vsako globo bi mogla z voznikom pol ure debatirat. Nimajo živcev za to. Ne zmorjo več. In to vejo tudi oni, ko narobe parkirajo.« Napravi požirek kave, ki je že hladna, ker tako rad govori. »Jaz sem še doživel zlate cajte, v javni službi, v zahodnem Berlinu, ko se je razmetavalo z dnarom. Vzhodu je blo treba pokazat, kaj zmore kapitalizem. Berlinski politiki pa so se navadli, da dnar sam od sebe priteka. Jas sem se zgodaj upokojil, ampak mladi, bogi reveži, oni bojo mogli do konca vztrajati.«

Na klopcah pred Staro nazareško cerkvijo se dobivajo pijanci, za njo džankiji. Ob cerkvi je vrtec. Tam so najprej v pesku našli kroglice heroina, nato pa tudi injekcije, zato je cerkev zaposlila varnostnika. Za pijance so uredili prostor za pitje, kjer so lahko brezplačno na toplem pili pivo pod pogojem, da ne prinašajo žganja. Prihajali so na pivo, vendar so žganje še naprej pili zunaj. Pa se je klopce odstranilo.

Pred nekaj več kot sto leti so bili v Nazareški cerkvi s prostorom na tesnem, zato so za njo postavili Novo nazareško cerkev. Staro cerkev danes evangeličanska skupnost komaj napolni. Enkrat sem bil tam pri maši. Krstili so malega Kevina-Justina in komaj mu je voda stekla po čelu, se je krstna družčina že odpravila ven kadit. Vzdrževalnine za novo cerkev si občina ne more več privoščiti, tam se zdaj bogoslužja udeležujejo sekte. Prenehali so jo vzdrževati. Nekoč so odstranili grmovja, ki so rasla okrog cerkve, ker je preveč ljudi vanje uriniralo. Zdaj ščijejo direktno na stene cerkve. Stolpna ura se je ustavila. Pet do dvanajstih.

Stari smetar ni človek, ki bi pripadal sorti nemarnih socialnih delavcev. Ne prenese tarnanja, pričakuje, da se človek z nesnago spoprime in jo počisti. Če pride kak Arabec obupan iz urada, ga potrepnja po rami in ga opogumi za naslednji poskus. Zmeraj se smeje, v tem je neizprosen in prepričan je: Nekoč se bo vse spet uredilo. Stari smetar sedi v kavarni zmeraj zraven mene

in skupaj se smejiva. Z mano se razume, ostalim je vedno bil sumljiv, ker je preveč srečen.

Sicer pa navadno poleg mene sedi Mehmet. Razlaga mi o politiki, da so krivi teta Merkel, judje ali pa Arabci. Razlaga mi o svetu, ker sem molčečen in imam radovedne oči. Turčijo še zmeraj vidi v mejah Osmanskega cesarstva, tudi Bolgarom in Bosancem pravi Turki in če mu ne oporekam, mi plača kavo. Ko zvečer odidem, me posvari naj ne pijem preveč piva, pripíše mi dve, morda tri steklenice, ve o čem govori, pogosto mi pripoveduje o gostilni, ki jo je imel in ki ga je stala zdravja.

Zdaj sedi tukaj tudi Dostojewski, ki prejema socialno podporo, spravlja se k pisanju doktorata iz germanistike in je aktiven v gledališču, kjer, kot pravi, telesne tekočine kar brizgajo, včasih več dni. Ko je navdušen nad kakšno stvarjo, pljuva pri govorjenju. Njegove dlani so temno rdeče, kajti za vikend je z odra drgnil sok iz rdeče pese.

Zraven nas se nahaja stara trgovina z glasbeno opremo, poslednja prodajalna, ki je obstajala že v starem Weddingu. Stara grbava gospa vsak dan s silo dvigne rešetke pred vhodnimi vrati, prostovoljno in veselo, že dvajset let ji pripada pokoj, pa kljub temu stoji za prodajnim pultom. Med odmorom izobesi dotrajano tablo s starim motivom cvetlice, na kateri piše »Kmalu se vrnem!« in je zraven s flomastrom pripisano »Birazdan Geliyorum.«

Tudi če kupim samo strune za kitaro, prosim za račun, kajti potem prinese star paragonski blok, ki počasi rumeni in je na robovih postal že rjav in krhek. Staro poštno številko prečrta, zapiše aktualno in med vrstice skrbno vnese črke in številke. Počasna je, toda v prodajalni čas stoji. Ko stopim iz prodajalne, me pobije sedanjost.

Nekoč so rešetke glasbene trgovine ostale spuščene več dni. Lastnik kioska Späti na Leopoldplatzu mi je povedal, da je nekega jutra stranka zahtevala harmoniko in flavto. Ženička mu je že pisala račun, ko je ta izza pulta pograbil nož in jo večkrat zabodel. Opoldne so jo našli vso krvavo. Svoj 85.

rojstni dan je praznovala v bolnišnici. Zdaj spet sedi v prodajalni, toda njen nasmešek se obotavlja, ko reče, da se počuti dobro.

Že več kot tri leta hodim sedet pred to kavarno. Spočetka sem videval same lepe južnjakinje, ki so na žalost imele preveč napravljene pričeske in na ustnicah preveč šminke. Rad sem gledal za tistimi, ki so nosile naglavne rute, svojo modo nosijo vzporedno veljavni modi, gre tako rekoč za paralelno eleganco, ki se prilega čez vso njihovo kožo tako tesno, da kakor gole hodijo mimo mene. Te še zmeraj obstajajo. Toda kavarna, kjer je nekoč šla čez točilni pult zgolj črna kava s preveč sladkorja, prodaja zdaj tudi papirnate lončke z latte macchiatom.

Pred kavarno pleza dekle iz sovoznikovega sedeža na pločnik, nad zadnjico prime hlačni pas in si ga povleče za dve krili visoko navzgor. Voznik boža svoj avto in svojo punco s podobnim ponosom. Govori o velikih načrtih tako glasno, da ga vsak sliši. Za njenim hrbtom pa odjeclja s svojim avtom.

Malček se plazi pod mizo v kavarni in gradi stolpič iz cigaretnih ogorkov. Mati ga pri tem opazuje. Odnese svojo prazno skodelico in se poslovim od Dostojewskega in smetarja. Majhen deček osnovnošolskih let se pojavi pred kavarno, starši ga ne gledajo, ko razpre prazno dlan in jo moli gostom kavarne, njegov pogled prosi s skupaj potegnjenimi obrvmi, kajti kupiti želi nekaj sladkega. Tukaj vsi razpirajo dlani, to je normalno in tamali se hitro učijo.

Vsako jutro v podzemni sedi nasproti mene pivec piva. Teh ne morem več videti, njihovega plehkega daha ne morem več prenašati, toda tale noče sprejeti mojega zaničljivega pogleda. Pravi, da je vso noč pakiral čevlje pri podjetju Zalando, vsak dan se pelje tja in ne ve, ali bo delal dve ali dvanajst ur. Je oče samohranilec, toda od države ne vzame nič. Spoštljivo prikimam. Kot po navadi vstopi berač in pove kar ima povedati, mlad je in visok, ni videti, da bi ga zdelale droge ali alkohol, niti se ne zdi psihotičen. Mož s pivom ga nahruli: »Presneto, mlad si in zdrav, spravi se domov in si poišči prekletu službo. Napravi kaj iz svojega življenja! Spizdi! Spizdi!«

Izboljšati svet. – »Pa saj denar pobira predvsem ena zvezna dežela. Mi plačujemo polovico in skoraj polovico pobere ena dežela. To je Berlin. Torej je Berlin dejansko srž problema.« (Markus Söder, CSU)

Živi v južni Nemčiji, je učitelj verouka in zgodovine na katoliški gimnaziji in odkar je predebel, da bi sam igral nogomet, je ob koncih tedna trener podmladka. K polikanim modrim kavbojkam nosi rjave salonarje, pod suknjičem iz tvida ima kratko majico, ker se mu to zdi praktično. Stare prijatelje z mature srečuje na porokah in krstih in vse, ki jih tam ne sreča, lahko najde tukaj v Berlinu.

Nekaj ga razburi. In potrpežljivosti, ki je potrebna, da povleče prvo cigareto iz sveže škatlice, te nima. Zlomi prvo, drugo, tretjo, dokler se četrta cigareta ne pusti stresti iz škatle. Vtakne jo v usta in jo potopi v plamen vžigalice. Še preden me pozdravi, je mesto že dvakrat srdito imenoval Gomora, zdaj je razburjenje moder dim, ki počasi uhaja iz njega. Ta moralni relativizem, ta toleranca do ravnodušja, kot pravi, od tega mora najprej kašljati, nato kaditi. In ljudje, pravi, ljubijo ta Berlin, ljubijo to posrano luknjo in jebiveterstvo, ker tukaj vse brbota kot peneča tableta, ki se raztaplja v vodi. »Kjer se drvi v prepad, je Berlin vedno med prvimi. In nihče ga ne jemlje resno,« pravi.

Meni, da je življenje tukaj lažje, prelahko, vendar ga ne razume. Ne razume neprestanega pritiska po zabavi, ki tukaj vlada. V drugih krajih je podjetnost nalezljiva, lenobe se ljudje sramujejo, toda v Berlinu ti marljivost kljuva po vesti, vsak trenutek abstinence je kot zapravljen, biti naspan pomeni, da si nekaj zamudil, resne zveze pa so zamujene priložnosti. In zgolj v spremstvu obiskovalcev, ki pridejo sem na obisk, je spet mogoče videti lepoto mesta, le takrat se zabava ne zdi več tako naporna. Pa vendar, on nima časa za dolgo pot do jutranjega svita. Ob petih večer ima termin v kupoli Reichstaga in po zgodnjem letu gre zgodaj v posteljo. Poleg tega ni človek, ki bi z veseljem hodil naprej, ne da bi poznal pot.

Zabava prejšnjega dne mu še vedno odzvanja v buči, pri starih prijateljih, nekje tukaj v Prenzlauer Bergu. Ali je vino suho, je vprašal in odvrnili so:

»Nimamo pojma, mi ga pijemo samo s kokakolo.« V banji so na vodni gladini plavale nalepke Sternburga, na dnu pa so ležale steklenice piva, gole in cenene. »Ali še nismo prestari za to?« me vpraša in delam se, kot da ne čaka na odgovor.

Hodiva peš. Cesta 17. junija je zaprta zaradi modnega tedna, prebivalci Kreuzberga zaradi previsokih najemnin zavzemajo ceste in prometna družba stavka. Najine oči se lepijo na tla. Preživa na pasji drek in dvignjene plošče na pločniku. Tabla »POZOR! DELO NA CESTI,« stoji na vsakem vogalu, vpraša, ali je to mantra obubožanega mesta, ki upa, da se bo vse razrešilo samo od sebe, kot da znaki sporočajo: »POZOR! CESTA DELA.«

Všeč so mu ženske na ulici Kastanienallee, tako umetelno zaspane so, da verjame, da so res. Tako lepe ženske so sicer samo v Badnu, reče. Na prehodu za pešce skupaj čakava zeleno. Majhen deček, ki se oprijema roke svoje matere, vpraša: »Mama, zakaj so vsi kulski ljudje revni?«

Na trgu Rosenthaler pogleduje skozi visoka okna kavarn in me nagradi s svojo postapokaliptično kioskovsko teorijo. »Poglej si to,« pravi, »v kapitalizmu je najpomembnejše misliti na prihodnost, načrtovati in zadovoljevati svoje neposredne potrebe. Če si ne kupim piva pred osmo uro, ko se trgovine zaprejo, potem ga po osmi uri doma ne morem piti. Tukaj v Berlinu je nuja po načrtovanju v celoti odpravljena, vzdržnost takojšnjega zadovoljevanja potreb izključena. Nikogar ne briga to, da je pivo v Spätiju dvakrat dražje, kupijo ga, ko se jim pač zazdi in s tem spodkopavajo svojo sposobnost načrtovanja ter svojo disciplino. S pivom iz Spätija v roki uničujejo svojo sposobnost delovanja v kapitalizmu. In sploh jim ni treba več razmišljati o kavciji in o sistemu večkratne uporabe steklenic. Prazne steklenice prepustijo zbirateljem steklenic in tako se z vsako popito steklenico počutijo kot dobrotniki.« Na svojo misel je ponosen, a ne zdim se mu dovolj navdušen. »Niso bogati, da bi kupovali poceni!« reče. Prikimam in kupim dve steklenici Efesa. Na poti proti otoku muzejev sedi v vsakem drugem lokalju po en

galerist v velikem belem prostoru, kjer nekaj slik iz sten strmi v praznino, in poskuša svoj dolgčas prikazati kot razmišljanje.

Včeraj je bilo toplo, danes je spet petnajst stopinj hladneje. Toplota zmeraj pride nenadoma, pojavi se tam, kjer sama hoče, nikoli tam, kjer bi morala biti in izgine takoj, ko se človek z njo sprijazni. Poletje v Berlinu ni letni čas, pač pa hrepenenje. Po parku Monbijou še ležijo ostanki včerajšnjih sončnih žarkov. On je vse to včeraj natančno opazoval: najprej so na Alexu v kostumih iz domačih živali protestirali proti konvencionalnemu kmetijstvu, nato so tukaj v parku vegetarijansko roštiljali. Danes iz travnika zevajo zoglenela mesta, kjer so razsuli preostalo žerjavico. Povsod okrog ležijo prazne embalaže tofuja. To ga razburja.

V kavarni pred knjižnico Grimm sedijo mestne študentke družboslovja in se s svojimi najboljšimi prijateljicami pogovarjajo o tipu z včerajšnjega žura ali pa s starši čebļajo o naslednji praksi. Vse jejo iz plastičnih lončkov nekakšno jed iz kuskusa, nekatere jo celo znajo že same pripraviti. Potem jo prinesejo na zabavo, kjer se iz polnih ust sliši »Jau!«, enako seveda velja tudi za tiste, ki znajo iz čičerike zmečkati humus. Vpraša, ali je ta kuskus zdaj nova minipica, nov paradižnik z mocarelo, novo dolgočasno kratkočasenje za omejenca. Kot vsak ima z omejenca v mislih vedno druge. Vsekakor hoče zdaj jesti nekaj pravega, z mesom, pravi in peš se je odpravil na pot samo zato, ker sem mu obljubil, da ga bom peljal na najboljši döner v mestu.

Zaradi luksuznih prodajaln na ulici Friedrichstraße je nakupovalni promet na cesti Kurfürstendamm v veliki meri usahnil. Tam nakupujejo samo še Rusi. Če pa greš po Friedrichstraße proti jugu, mimo nadzorne točke Charlie in še naprej, luksuz nenadoma izgine, od ene zgradbe do naslednje, pravkar še prestižna zlatarna, nato pa že socialna trgovina, kot bi stopil skozi kuliso, zapuščate območje blaginje, simulacija se tukaj zaključuje. Osuplo se razgleda, a reče, da se sploh več ne čudi.

Na Mehringdammu se pravkar končuje shod kreuzberških nasprotnikov povišanju najemnin, ravno pravočasno, kajti kmalu se začanja shod proti

novogradnjam na Tempelhofškem polju. Spet zavije z očmi. Nizke najemnine za vse, toda nobenih novih zgradb, bi se lahko, lepo prosim, končno odločili, kaj bi radi? Kaj si bodo še izmislili, temeljni dohodek za nezavestnost?

Nato mu pokažem Mustafov lokal z zelenjavnim dönerjem. Tam bova jedla, rečem. S pogledom se sprehodi čez čakalno vrsto, v kateri stoji kakšnih petdeset ljudi. Jezno vrže cigareto na tla in jo pohodi, kot bi jo hotel ubiti. »Poglej te veganske idiote,« zakriči, »sploh jih ne briga to, da je v lokalju tako tesno, da curlja mast iz nabodala z mesom na njihovo ocvrto zelenjavo. Tako je tudi meni veganska hrana okusna!«

Sprva je bil glasen, potem je nenadoma utihnil in se osramočeno zagledal v tla. Komaj kdo od čakajočih je dvignil pogled, norce so se naučili ignorirati. Jest se odpraviva v Curry36, tam imajo hrano po njegovem okusu in brez čakalnega časa. Naroči si klobaso in krompirček z majonezo. Ko svoj pogled prestavim od hrane k njemu, mu med usti visi na pol pokajena cigareta. Nestrpno pogleduje na uro, toda let ima šele jutri zjutraj.

Wiederfinden. – »And the idling, delicate youth / And the welfare and wine in our blood / And the still air and afternoons free / Slipped by suddenly / Stolen by this city.« (Kat Frankie, *The Faint-hear-ted Ones*).

V gostilni pohištvenga nakupovalnega centra kriči klatež s Heinejevimi pesmimi čez glasbeno podlago. Ko njegov glas sredi Lorelaje utihne, ga ulovi počasen aplavz. Ta mu ponudi priložnost za muzanje in nabiranje kovancev. Svojega Heineja nosi od gostilne do gostilne, tudi Shakespeara ima pri sebi in ljudem, pred katerimi nastopa, se zdi čudak visokega ranga. Ko začne z nastopom, začnemo piti, vino srebamo počasi kot verze in odložimo kozarce, ko konča, kajti molk je pitje in pijača so manjkajoče besede.

Ko govorimo, so stvari »čisto površinske«, prežvekujemo teme s poudarkom na »raziskovanju ali poučevanju,« na »umetnosti« ali na samem sebi. V splošnem smo »visokostopenjski nergači«, kajti svoboda prinaša svoje

tegobe, dokler ne zapustimo dvajsetice in smo se primorani spopasti z obveznostmi. Toda človek se stara šele, ko kdo vpraša po starosti, spraševati pa si ne upamo. Ne govorimo o tem, da iščemo. To se predpostavlja. Pogovori so rutinske izmenjave besed med odmori, saj je ob odmoru zvonilo že pred leti in bo odslej zvonilo še leta. Preklete, še nikdar ni bilo tako zelo zdaj.

Ljubezen je lahkotna, sploh pa jezike potrebujemo kot pljuča, s katerimi dihamo. Smo poliglotti, govorimo tuje jezike v slast jezikov tujih dežel, v dimu iz tujih pljuč. In ko ostanem sam, sedim nekje na robu tam in se delam sproščenega, kot da hočem prav to in zvijam si cigarete iz edinega pravega tobaka, suhega in brez dodatkov. Pijejo in kadijo, kadijo in pijejo, tonejo, v življenju ne rabijo nič več kot težka očala, ki nos držijo nizko, in pričesko, od katere je glava odprta. Vrvež ljudi, pretresen, ganjen od vrveža ljudi, solzno srečen v raznovrstnosti, v kateri sme človek biti poseben. Zrel, svoboden & on fire. Redko zaskrbljen zaradi spremenljivega vremena.

En sam nepazljiv gib zadostuje, da leta svojega življenja v tem mestu razliješ kot kozarec rdečega vina. In nesmiselno bi bilo stegovati jezik za to lužo. Pa vendar obstaja glasba, ki vse to vpije vase kot papirnata brisača, iz katere glasbenica guba cvetice bluza. Ona je največja žrtev tega mesta. Mesto je obrilo stranice njene glave in ji goste črne lase spletlo po tilniku. Mesto ji je spravilo kavbojke do popka in zaradi mesta se ji iz hlačnega pasa peni bela bluza. Je naša zakonita zastopnica na odru, njeno življenje jo dela legitimno. Z odra pozdravlja mesto. In vsi v publiku se čutijo nagovorjene.

Občutki publike so gosta megla, preplavljena s svetlobo nenehno spreminjajočih se barv. Če človek za trenutek razume in je razumljen v množici enako kimajočih, se ta trenutek izzveni iz voznega reda obratovanja in se prekotali na preraščen tir, na katerem ura ne tiktaka in ne veljajo poslanstva, kjer je pomen globok, kjer večnost ubija svoj čas.

Vsakdo ve: Nekega dne se bo kolo mode spet zavrtelo in ljudi bodo nadomestili njim enaki. Prišel bo princ in rešil žensko z lepim obrazom pred

pošastjo očal. Izginili bodo brki in zlikani lasje se bodo spet skodrali, vreče iz blaga se bodo umaknile aktovkam in raztrgane hlačne nogavice se bodo zacelile. Prišel bo čas, ko bodo ženske hlače spet postale daljše in bodo iz moških srajc izginile kare. Čeprav jih zdaj ob polnoči, ko množica privre na prosto in se razhaja ter porazgublja med četrtmi, komaj kaj združuje, bodo čez dvajset let tvorili majhno skupnost, ki ji bo cvetlica bluza današnjega večera še vedno nekaj pomenila in prav tako plesna dvorana Kreuzberg, ki bo že kmalu izginila.

Kasneje, v klubih, v preznojenih kletih, ko se vrste razredčijo, postane osamljenost sila narave. Pogledam jo, ona dvigne pogled, oba skomigneva z rameni, zapustiva klub, greva po cesti navzdol, razmišljava, vsaka beseda bi lahko bila usodna, pogledujeva k plinskim lučem, več toplote kot svetlobe in se zaletavava v ogromna stara vrata, dokler se naposled neka le ne vdajo. Znajdeva se v popolni temi hladnega hodnika, ki vodi do stopnišča in na zadnje dvorišče. Zrnasta betonska tla, zdrgnjena od podplatov in koles, škrtajo, ko se stiskava v kotu. Poštar to vidi tako pogosto, da sploh več ne opazi, ko tlači nedeljnik v reže nabiralnikov. Pločevina zareže praske v naslovne strani.

Povlečem vrata, jutranja svetloba pade v prostor, korak ven, med hojo se vrata za menoj zaprejo. Zdaj, ko je nenadoma svetlo, opaziva, da je bilo še temno, ko sva zaprla oči. Primeva se za roke, čim prej hočeva skupaj od tod: na postajo podzemne, od koder se zapeljeva domov, vsak v svojo smer. Iz podzemne stopim sredi mesta, daleč od doma, že sem zgoraj na svetlem, ko potisnejo moje misli roke v žepe. Berlin je najlepši zgodaj zjutraj, preden grejo zadnji ljudje v postelje in prvi iz njih, mrtvo mesto zaživi, ljudje mu ne denejo dobro. Človek je lahko srečen, ko doživi Alexanderplatz brez slaščičarn in stojnic s pivom. Ljudske veselice se tam vijejo med kremplji zabaviščnikov, ker dogovorjene puščobnosti v centru Berlina ne bo več.

Toda ko Alexanderplatz, tako kot zdaj, postane resničen trg, tako votel in prostran, da se v njegovi sredini skoraj utopim, ko zgodaj ob nedeljskem jutru

na ljudi spominjajo zgolj prazne steklenice in embalaže hitre hrane, ko je človeštvo zastopano samo od trzajočega kupčka klošarjev na klopici in ko visijo oblaki, beli in vijugasti kot strop stare hiše tako nizko nad trgom, da televizijski stolp izginja že pri krogli, takrat se lahko v točno tej praznini spet najdem. Le spokojnost mi je tuja.

V tem mestu je november razvpit, toda ob običajnih urah urno prišumi mimo vsaj plehek svit. Od Alexa ni daleč do okrožja Prenzlauer Berg. Kavarna je polna. Vsak sedi sam za svojo mizo, se drži kave, tako zgodaj si nihče ne drzne zajtrkovati. Ko kdo vstopi skozi vrata, priteče po tleh v prostor mraz, pljuske visoko do kolen, vendar se njena gladina hitro spusti in ponikne v toplem parketu. Iz žarnic seva mrak, ne jasen, pač pa mat, mrtev dan, kakršni so v zmernem, dolgem novembru pokopani. Zaudarja po oblekah težkih od kajenja, po suhem znoju, po postani vlagi v ustih.

Vsi, ki tukaj sedijo, imajo za seboj enako noč. Sem se zatečejo pred potjo domov. Vsak pritegne k tišini. Gledanje je že zdavnaj prestopilo v bolščanje. Prostor je prežet s pogledi, ravnimi kot sveče, da je kot mikado, iz katerega ni mogoče potegniti nobene palčke več. Ljudje pod očmi nosijo polmesce kratke noči. Cigarete še naprej žgejo po vratu navzdol. Srce cepeta v izpraskanem prsnem košu. Bolečina se s kladivom skriva za čelom.

Natakar vzame kozarec za pšenično pivo iz pomivalnega korita, ga povezne čez krtačko nameščeno v koritu, se ga oprime z roko in drgne gor dol, sprva počasi, nato hitreje, dokler se zgoraj na dnu kozarca ne napravi bela pena. Potem kozarec potopi v mrzlo vodo pomivalnega korita.

Pamet v glavi postane težka, ko je človek tako zelo sam s seboj. Ostal bom še tukaj, kajti doma me bo vse spominjalo na sebe. Ko se bo zunaj stemnilo in bom ob pogledu skozi okno videl le še svojo zrcalno podobo, bom šel ven, na sprehod. Vse si ogledujem, ker ne iščem nič določenega. Počutim se prisiljenega v počasnost, kot se sicer v naglico. Človek mora zapravljati svoj čas, da se nauči ceniti njegovo vrednost.

B(R)LOG

Pisalnica

P I S A L N I C A

Prostor dobrih zgodb

Aljaž Pestotnik

Pisma

daleč stran je lahko zelo blizu,
če verjameš
v svoj papir

(pesem je objavljena v naši oktobrski številki, ki jo najdeš [tukaj](#))

Čeprav poezije načeloma ne prebiram prav pogosto, se včasih – predvsem ko sem v preveliki naglici, da bi se lahko »nahrnila« s kakšnim drugim, daljšim besedilom – vseeno zgodi, da me kakšen verz premakne tako močno, da imam za nekaj (pre)kratkih sekund mravljinca po celem telesu. Tako se mi dogaja recimo ob poeziji Wisławe Szymborske, Katarine Gomboc in Mitja Draba in tako se mi je zgodilo tudi pri **Pismih Aljaža Pestotnika**, ki je v vsega treh kratkih vrsticah uspel povedati bistvo. Dva, pravzaprav. Da je najprej in predvsem pomembno verjeti – v karkoli pač že –, saj takrat nič ni nemogoče, niti to, da si daleč vsaksebi, pa v svojem bistvu neverjetno blizu, ter to, da ti to lahko uspe, če le dovolj verjameš v nekaj povsem konkretnega. Lahko gre za pisma, iz katerih s spretno rabo besed vznikne popolnoma nov, le pošiljatelju in naslovniku znan svet, lahko pa gre tudi za knjige. Podobne so pismom – tudi vanje, v papir, v besede, napisane na njem, moramo verjeti, pa smo lahko blizu. Literarnim likom, ki v resnici ne obstajajo, čustvom, za katere se nam zdi, da jih ne razumemo, ulicam, po

katerih se nismo še nikoli sprehodili. Lahko smo jim blizu. A le če dovolj močno verjamemo, to pa je nekaj, kar se zgodi le, če je zgodba spretno in dobro napisana, pa naj jo pripovedujemo v pismih ali knjigah ...

Dobre zgodbe skušam na **Pisalnici** približati tudi svojim bralcem, pri tem pa ne ostajam le znotraj knjižnih strani – čeprav so, ker sem po izobrazbi vendarle slovenistka in literarna komparativistka, te moj temeljni fokus, želim pisati tudi o drugih dobrih zgodbah. Takšnih, ki jih ustvarjajo talentirani, ambiciozni in edinstveni ljudje, ali pa takšnih, ki na prelepih ulicah neznanih mest le

čakajo, da jih odkrijemo. Jaz jih z veseljem, nato pa jih v rubrikah Ljudje in Kraji preko intervjujev in krajših refleksij delim s tistimi, ki jih zanima podobno kot mene; lepota in zgodba, ki se – če je ta pristna – vedno skriva za njo.

Mateja Arnež

[Blog](#) - [Instagram](#) - [Facebook](#)

*Ker gre za enega od meni najbolj simpatičnih in poglobljenih knjižnih blogov, ki sem ga prebirala še, ko je deloval pod starim naslovom, in ker sem nanj tudi emocionalno najbolj navezana, za naslednjo številko nominiram **Gospodično knjigo**.*

NOVI ZVON

Glavna in odgovorna urednica:

Nina Kremžar

Uredništvo za poezijo:

Veronika Šoster

Uredništvo za prozo:

Alex Kama Devetak

Zarja Vršič

Strokovna sodelavka – lektorica:

Jana Šter

Oblikovanje, prelom in naslovnica:

Alex Kama Devetak

Nina Kremžar

Letnik VIII, številka 6

(december 2019)

ISSN: 2385-9687

Revija deluje pod licenco creative commons.